

adæquatam, & perpolitam conspexeris, tripoli adfricabis, postremo stanno ulto nitorem, & lucem induces. Plerique tertiam stanni partem addunt æri, ut durior massa fiat, & majorem perspicuitatem recipiat.

LIBER DECIMVS OCTAVVS.

In quo de gravi, & levi tractatur.

PROOEMIUM.

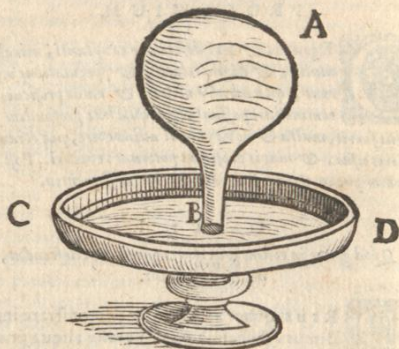
DE gravi, & levi describere exoptanti, mirabilia multa, & digna relatu, & speculatione occurrunt, quæ ad usus utiles, & valde proficuos accommodari possunt, & si quis hæc profundius speculatus fuerit, multa & nova poterit adinvenire, quæ etiam ad utiliores usus, & magis proficuos poterunt revocari. Post hæc sequemur pneumatica, sere eandem sortem sequentia,

CAPUT I.

*Quod grave in eodem gravitatis genere non descendat,
nec leve ascendat.*

PRius quam ad ea, quæ demonstrare intendimus, descendamus, necesse aliqua præfari judicavimus, & aliqua præmittere axiomata, absque quorum notitia, nec probare, nec demonstrare poterimus. Grave illud vocamus quod descendit ad centrum, tantoque gravius dicimus, quanto citius descendit. Leve contra, quod à centro ascendit, levius, quod properantius ascendit. Corpora invicem cedere dicimus, quæ per minima commiscuntur, veluti aqua, vinum, & ejusmodi liquores. Præterea hoc axioma præmittendum intendimus. Nullum esse corpus grave in suo genere, ut aqua in aquæ elemento, & ær in ære. Sic etiam vacuum adeo à Natura abhorreri, ut prius mundi machinam dissolvi contingat, quam admitti:
& ex

& ex hujus vacui repugnantia, omnium fere mundi mirabilium causam provenire, quod fortasse operi huic dicato declarabimus: unde vis vacui efficit, ut contra naturæ normam levia descendant, & gravia ascendant; adeo necessarium est in mundo nil esse sine corpore. Igitur his prælibatis ad aliqua descendamus, & primo. Grave corpus liquidum, vase reclusum, cujus os inversum in liquorem abeat, vel graviolem, vel ejusdem generis, dico non descendere.

Sit inversum vas A B aqua repletum, cujus os inferius B submersum in ampli, & paruli oris vas C D aqua repletum, eodem liquore vel graviore, dico aquam ex vase A B non descendere. Nam si aqua in vase A B contenta descenderet, oporteret graviolem esse aqua in cratere C D contenta, diximus esse ejusdem generis, vel graviore, unde si caderet, esset contra primum axioma. Idem esset, si utrunque vas repletum esset vino, vel aqua: nam si aqua in vase A B contenta descenderet in locum C D, remaneret vacuum in A, quum non sit locus, ex quo aer ingredi possit, unde esset contra secundum axioma; ratione igitur vacui

vacui, & quia non gravius corpus, non cadit in craterem. Si vero quis in fundo vasis A, terebraverit, quo aditus aëre pateret, nulli dubium esset, quin aqua in craterem non descenderet. Si vero etiam AB, vas aliquo levi liquore repletum esset, & crater graviori, neque suo loco dimoverentur. Sit igitur vas AB vino repletum, inversumque ejus os B in cratere aquæ pleno, dico utrumque liquorem suo loco immorari, neque invicem commisceri: nam si vinum descenderet, vel oporteret vacuum esse in corpore A, vel grave ascendere ex vase CD, quod esset contra naturam gravitatis, & secundum axioma, scilicet quod grave ascenderet, & leve descenderet, non igitur è suis locis dimoverentur. Ex hoc illud evenit, quod sæpe ganeonibus, & bibacibus factitatur, qui in cyathum aqua semiplenum, vinum stillatum infundunt, & plane, usque donec vas repleatur, & adeo coherent simul, ut sola linea eos liquores disterneret. Et qui vinum citius frigidum reddere quærent, phialam vino plenam, in vas aqua plenum immergunt, inverso ore, & sub aquis comprimunt: nam quum aqua vini superficiem contingit, & simul commisceri non possunt, & cito frigefacit vinum: quum neesse sit usque ad aquæ superficiem elevando citissime phiala revolvatur, potum ministret, & repleantur, & in eundem locum postea redeat. Ex hoc corolario contra eos invehimur, qui bibentes prius aquam, postea vinum infundunt: nam quia vinum levius est, aqua gravior, vix misceri possunt. Unde principio vinum meracius bibunt, mox dilutius, postremo aquam. In magnatum mensis vinum prius in cyatho porrigunt, aquam mox infundunt, ut sui ponderis aqua cum vino remissa descendat, & æqualem gustui saporem repræsentet. Jubet Theophrastus prius infundi vinum, mox aquam.

CAPUT II.

Quomodo discumbentes bibendo illudere possimus.

IN amicorum symposiis, si voluerimus convivas hujus cause ignaros jucunda simulatione deludere, poterimus bibendo provocare ejusmodi cyatho. Sit scyphus infundibuli forma, parvulum os supra habeat, inferius

ferius pyramidaliter coarctetur, jungaturque vitreæ pilæ per angustum os. Primo aqua infunditur, quoad pila tota repleatur, mox vinum adjungimus paulatim, quod oris angustia non remiscetur, & aqua gravis, vinum vero leve, qui prius bibet meracum bibet, socio mox porrigas, qui bibat, nam bibendo puram aquam potabit. At si socius ad idem certamen te provocabit, & prius vult, ut tu bibas: reple pilam cyathi vino, & aquam supra infunde, & eum variis colloquiis remorator: nam per angustum os aqua descendet, & tantundem vini ascendet paulatim, videbisque per medium aquæ vinum ascendere, & aquam descendere per medium vini, & ima petere, & loca permutantur, ubi aquam descendisse noveris, vinumque ascendisse, bibe tu, quia vinum bibis, amicus aquam. Hinc evenit, ut non sine maximo bibentium incommodo, quum vinum cretaceis in vasculis, vel æneis male clausis puteo immergimus, refrigerandi causa, aqua gravior, per minimum spiraculum subiens, vinum egredi cogit, expellitque, parvoque temporis momento vas aqua repletur, vinum evanescit, ut & aqua tantillum vini respiciat: ob id os solertius claudatur.

CAPUT III.

Quomodo vinum aquæ mixtum separetur.

EX his facile duo ostendemus, & quod grave corpus intra vas vitreum clausum, habens suum os submersum intra levius corpus liquidum, mutuo cedunt, levius ascendet, gravius descendet, sine alterius impedimento, quod ex superioribus principiis demonstrabimus. Sit vitreum vas AB inversum aqua plenum, quæ gravior est vino, cuius os B intra vas CD, submersum sit, vino plenum, sunt enim corpora sibi mutuo cedentia, ut diximus, dico aquam descendere in vas CD, & vinum ascendere in vas AB, ubi prius steterat aqua. Aqua enim, quia contenta vase AB, quæ gravis est, premit vinum in vase CD, quod est levius, & quia corpus non intercedit inter utrumque, aqua ex una parte descendit in vas CD, & vinum ex alia ascendit in AB. Quod
si vinum

si vinum rubrum erit, ut colorum discrimina videri possint, videbis per medium aquæ ascendere vinum usque ad fundum vasis superioris inversi, & aquam descendere properanter ad fundum vasis CD, tantumque descendit, quantum ascendit, & si invisibiles liquores fuerint, alter sine alterius impedimento, & mixtura, in suum locum graditur, jucundumque spectaculum spectantibus præbebit, ubi vinum ascenderit, & aqua descenderit, quum quiescunt, adeo recte, perfecteque separabuntur, ut ne vinum tantillum aquæ retineat, nec aqua vini. Vnde si in dolium vino plenum vas longioris colli aqua plenum mergatur, paulo temporis spatio, inversum vas vino replebitur, & aqua in dolium descendet. Ex hoc facile conjiciet quispiam

Aquam à vino separare.

Quia sæpissime rusticorum, & vindemiatorum fraudibus vinum aquæ remissum patrifamil. præbetur, hoc invento facile eorum fraudibus occurremus. Sit inferius vas vino repletum, ex aqua misto, & volumus aquam à vino separare. Sed oportet sit primo vas, quod integre capiat vinum, quod in subjecto vase remissum sit. Et si quantitas ignoretur, conjiciatur quantum esse possit, vel saltem minor, inde prædictum vas aqua compleatur, idque supra vas invertatur, ubi vinum aqua remissum sit, & summa pars inversi vasis, summa ora inferioris liquoris liber, ne aër ingredi possit: nam tunc illico aqua descendet in subjectum vas, & levior remissi pars ascendet, & aqua subsidet, & si totum vinum ascendet, vel tantillum vini in aqua remanebit, scito tantundem aquæ in puro vino fuisse remissum, quod ex odore, & sapore facile conjici poterit, si bene operatus fueris. Tunc accipito vas majoris capacitatis ejusdem liquoris, & ponatur in vas subjectum, quousque totum hauriet, unde ex proportionem ascensu vini & aquæ, scire facile quis poterit, quanta aquæ portio in vino remissa sit. Sed commoditatis gratia phiala, quæ aquam contrahet, rotundi alvi sit, & foramen non admodum magnum, & subjectum vas, quod vinum habet, sit obstri-

D d

Si

cti oris, ut rotundum superius aptius conjungi possit cum inferiori, ne aer intercedat. Sed quia interdum evenire solet, ut pila superior, postquam omne vinum hauserit, nec replebit suam capacitatem, & nos aquam è vino separare voluerimus, pilam manibus capiendo obvolvamus, ut os cœlum aspicias, tunc illico vinum revolveretur, & veniet in superiorem partem, quod penicillo tacto, totum foras evocatur. Tu sedulus inspice, quum vinum hausisse vides, amove penicillum, & remanet aqua pura.

CAPUT IV.

Quomodo aliter vinum ab aqua separare possimus.

NOS idem præstabimus alio modo, non levitate & gravitate, ut diximus, sed tenuitate, & densitate: nam aqua humorum omnium subtilissima est, quia simplex est, vinum autem quum coloratum sit, & color ex mixture elementorum, corpulentum magis est. Ut igitur vinum ab aqua separemus, materiam habeamus paratam oportet foraminulentam, ex qua formemus vas, in quod vinum cum aqua injectum foras extillet: nam aqua foras elabitur per poros materie, quod permixto, & corpulento referatur. Et si ligna multa esse possint, hedera optima erit, quia porosa, multisque interpatet rimulis: unde si ex eo cyssibium paratum habeas, id est, vas hederaceo ligno torquetur, scilicet viridi, & in eo vinum aqua mistum injicias, aqua brevi tempore foras extillabit: quod contrarium antiquos omnes, & recentiores sensisse video, cui tum ratio, tum experientia reclamant. At enim Græto. Si volueris scire utrum vino aqua addita sit, nec ne, vasculum facito de materia hederacea, vinum, quod putabis aquam habere, eodem mittito, si habebit aquam, vinum effluet, aqua remanebit: nam non continet vinum vas hederaceum. Et Plinius ab eo. Hederæ mira proditur natura ad experienda vina. Si vas fiat ex ligno hederæ, vina transfluere, ac remanere aquam, si qua fuerit mista. Unde duplici errore uterque norandus erit, quod dicat ex hederæ vi mira provenire, quum omne lignum foraminulentum id facere possit. Præterea dicit, vinum foras effluere, & aquam remanere, quod contra-

rium

rium evenit. Sed melius, & probabilius Democritus sensit, qui non vase hederaceo usus est: Sed quodam foraminulento. In ollam, inquit, novam, nondum imbutam infundunt, & per biduum suspendunt, percolabit enim olla, si aqua fuerit admista. Ad idem opus alio artificio usus est Democritus. Quidam spongia nova, oleo imbuta osculum vasis obturant, & inclinant, & effluere sinunt, si aquam habet, sola effluit aqua. Quo etiam experimento in oleo utitur. Spongia enim foraminosa est, & satis aperta, & oleo imbuta impedit, ne liquor foras extillet tam facile. Africanus aliud addit. Alumen liquidum in dolium vini mittito, deinde spongia oleo imbuta osculum obtura, & inclinato, effluere finito, sola enim aqua effluet. Alumen enim constringit liquores, ut modice permeent.

CAPUT V.

Corpus leve gravi immixtum alio modo separare.

POSSUMUS & alio artificio leve à gravi separare, vel vinum ab aqua, vel alio modo. Fiat lineum penicillum, vel ex gossipio, & dolio immerge, quod aquam, & vinum remissum habeat, & penicillum extra liquorem supernatet, & ascendat supra, deinde cadat pendulum extra vas, levior enim liquor ascendet per penicillum, & foras extillabit. Sed ubi levius ascendit, attrahet quoque grave. Ob id ubi color immutari videtur, amove vas: nam profluat aqua. Clarum est enim, quod quum vinum sit levius, semper in superiorem vasis partem ascendet, & per penicillum effluet, & si omnes ænopolæ contrarium dicant: foras enim penicillo aquam effluere, & intus vinum remanere.

CAPUT VI.

Quomodo in gravi leve, aut in levi grave admixtum sit.

POSSUMUS & in gravi, si leve admixtum sit, vel si in levi grave interjectum sit, facile cognoscere: & modum hunc exponemus ex libro Archimedis de insidentibus aquæ: cujus causa est. quod si lignum, lapis, metal-

D d 2

lum

lum gravius ponderet alterius æqualis quantitatis aquæ, extrema corporis superficies una erit cum aquæ superficie, si gravius pendet, ad ima aquæ descendet, si levius erit, quanta erit levitas aquæ major, tanta ejus pars supra aquam eminebit. Quum id igitur sit verum, & aqua vino gravior sit, una eademque res plus mergetur vino, quam aquæ, & in aqua densiori minus: ob id naves in fluminibus plus merguntur, quam in mari, quum aqua marina densior, graviorque sit ob sale[m] immixtum, ut etiam ex Alexandro habemus, Si igitur aves

In vino utrum admixta sit aqua cognoscere.

Pone vinum, de quo dubitas utrum aquæ admixtum sit, in vase aliquo, & in eo pone malum, aut pyrum, si mergitur pomum, vinum erit impermixtum, si vero superfluit, bit, vinum permixtum erit, quia vino aqua densior est: Quod contrarium & falsum prodit Democritus, ait enim. Necessarium est herum sapenumero curatoribus & famulis vinum, aut mustum concedere. Similiter autem necessarium est emptorem experiri an vinum purum existat. Malum quidam in vas injiciunt, melius autem pyra sylvestria, alii locustam, alii cicadam, & si quidem innataverint hæc, purum est vinum, si vero merguntur, aquam habet. At si queris

Mustum an habeat admixtam aquam scire.

Contrarium erit, ob contrariam rationem. Vinum enim purum & sincerum tenue est, mustum vero, quando recens, crassum, & sæculentum, densum, viscosumque, quia nondum sæces subsident, sed tempore defæcatur, attenuaturque. Vnde si in mustum mala vel pyra sylvestria immiseris, & mustum purissimum erit, supernabunt mala, & fluitabunt, ac si aquam admixtam habuerint, mala fundum petunt, introque merguntur, quum enim aqua musto tenuior sit, & levior, facit, ut malum subsidat, quod optime à Sorione descriptum est, & satis curiose. Inquit: Ut sciamus mustum an aquam habeat: pyra sylvestria, hoc est crudissima, in mustum conjice, & si quidem aquam habuerit, ad fundum mergentur;

tur: nam si vas musto repleas, dum sorbum aut pyrum immerges, supernabit, quanto plius aquæ addes, plus mergetur malum. Sed id tanquam ætælarium addamus

*Musti aqua diluti, quæ pars melior, superior
an inferior, scire.*

Assolent enim rustici post vini expressionem, racemis jam expressis, aquæ quantitatem injicere juxta mensuram quandam: sic potum consciunt, quo in operariis ruris utantur. Hoc mustum dividunt: pars altera rustico, altera patrifam. debetur: in dubium vertitur, quæ pars melior, prima, an postrema, quæ ex torculari profluit. Sed si eorum, quæ prius diximus, recte memineris, quum vinum levius sit, summam partem petit, pars aquæ gravior semper subsidet. Vnde prima, quæ exit, vinum est, altera, quæ remanet, & racemis exprimitur, aquosa est. Quando aqua racemis injicitur, intimas botryonum partes petens, vini partem, quæ illis inhæret, allicit, & ad se trahens remiscetur, quia levior, ad superiora tendit, superior igitur pars melior, quia vini plus habet, at si ex inferiori parte referetur epistomium, foras primum aqua effluet, post vinum, descendendo,

CAPUT VII.

Quomodo & aliis modis vinum ab aqua segregemus.

POSSVMVS & alia ratione levitatis vinum ab aqua separare, ratione distillationis. In distillatione enim levius primo ascendit, dein grave, dum majore vi ignis, non urgetur, & sic rationi consentaneum est: ut igitur liquor ascendant, oportet prius in tenues vapores attenuari, & levius fieri, vinum igitur, quia aqua tenuius, si in stillatorio vase ponemus in balneo aquæ, paulatim ascendit levissimus vini vapor, & in subjectum vas prolabitur, videbis ergo in receptaculum aquam vitæ, recipies, & ex quantitate illius argumentaberis proportionem aquæ vino remissæ, illud etiam admonendum duximus, ubi vini pars levissima ascenderit, remanent fæces graves, ut aqua, vel pars vini. Multoties in distillationibus nostris, quum aqua vitæ in balneo distillaretur, casu

Dd 3

dis-

disruptum vas aquam vitæ continens, cum aqua balnei remissa est, nos remissum in vas vitreum indimus, ac levem ignem adhibendo. primo evolavit aqua vitæ pura, simplex, & sine aqua, & in fundo aqua remansit, quæ nec odorem aquæ vitæ respiciebat. Ex venis pileo decurrentibus cognoscebamus aquam ascendere. Non omitemus (& si alia ratione) iucunditatis, & subtilitatis gratia apponere

Modum aquam à vino segregandi.

Et hoc artificio sciemus quanta in dolio aqua remissa sit. Accipiat vinum quantitas, & phialæ indatur vitreæ, & phialam in aquam frigidissimam expones, ut quicquid in phiala sit, congelietur, ut docuimus, si vinum sincerum est, difficilius & tardius congelabitur, si aquæ plusculum habuerit, citius convertetur. Ubi vinum congelatum erit, frangatur phiala supra patinam, glacies paulatim liquecet, primo vinum, quia calidius, postremo aqua remanet congelata, separa à vino, quia tardius solvetur. Ex cuius proportionis conjicies quanta aquæ pars in dolio coniecta sit.

CAPUT VIII.

Quomodo levitas in aëre & aquis varia sit, & quæ per ea artificia fieri possint.

Nunc tractabimus de gravi, & levi aliter, quam in præcedentibus traditum est, scilicet qualiter in aëre, & qualiter in aquis sit, & quæ inde speculatio, vel utilitas nasci poterit: & primo quomodo metallum cognoscemus si purum, vel cum aliis metallis sit admixtum, ut aurum cum argento, & in vasis deauratis, vel & in nummis, ubi argentum vel aurum cum ære remiscetur, & quale sit quorumcunque pondus, quæ speculatio non solum trapezitis, sed chymistis etiam utilis, quum examina metallorum expectant, in fixationis argenti, aliisque eorum operationibus. Quod faciliter tradere conabimur. Sed videamus primo num antiqui scriptores de ea re aliquid speculati sint, & quid tradiderint. Vitruvius narrat id Archimedem tractasse, nam Hiero quum auream coronam votivam Diis in phano constituisset ponendam,

aurum

aurum ad sacoma dedit redemptori: is opus subtiliter manufactum Regi approbavit, & ad sacoma pondus coronæ visus est præstitisse, post indicatum est, demto auro tantundem argenti ad coronarum opus admittum esse. Indignatus Hiero rogavit Archimodem ut in se sumeret de eo cogitationem: tunc is casu venit in balneum, ibique quum in folium descendisset, animadvertit quantum corporis sui in eo insideret, tantum aquæ extra folium effluere, itaque quum ejus rei rationem offendisset, exiit gaudio motus, currens domum versus clamavit *εὕρηκα εὕρηκα*. Tunc duas dicitur fecisse massas æquo pondere, quo fieret corona, ex auro una, altera ex argento, unde vas amplum ad summa labra replevit aqua, in quo argenti massam remisit, cujus quædam magnitudo vase depressa est, tantum aquæ effluxit. Itaque exempta massa, quanto minus factum fuerat, refudit, sextantem mensus, invenitque quantum ad pondus argenti certa aquæ mensura responderet, tum veram massam similiter pleno vase dimisit, & ea exempta eadem ratione mensura addita, invenit ex aqua non tantum defluxisse, sed tantum minus, quantum minus magno corpore eodem pondere auri massa esset, quam argenti. Postea repleto vase in eadem aqua ipsa corona demissa, invenit plus aquæ defluxisse in coronam, quam in auream eodem pondere massam, & ita ex eo, quod plus defluserat aquæ in corona, quam in massa ratiocinatusprehendit in auro missionem. Hæc fuit Græci inventio, quæ ob inventionem laudem meretur, sed in operatione difficilis, nam in rebus parvæ quantitatis furtum dignosci nequit, nec tam clare oculo patere potest ratio, indigens absolutissima vasis fabrica. Jam modus inventus est, quo ad omnem pecuniam, & parvam uti poterimus, & præpropere, nec multis instrumentis indigemus, ut dicere possimus *ὑπερβύνη ὑπερβύνη*. Hic est modus

Vt partem argenti auro remissam cognoscere possimus.

Habeas exactissimam stateram, vel lances, in altera earum quodvis metallum appone, in altera tantundem ejusdem

D d 4

metalli,

metalli, sed in sua specie purissimi, & quum lances in aere æquibres erunt, eas in vase aquæ pleno impones, & sub aquam immerges, circiter semipedem. Tunc mirabilis quxdam res erit: nam lances, quæ in aere æquibres erant, in aquis variabunt naturam, & inæquales erunt: nam impurum metallum summa petit, sincerum ima: cuius ratio hæc est, quod aurum purum cum ea specie gravius est omni impuro auro, quia purum aurum minorem locum occupat, ergo gravius pendet ex superiori ratione. Unde si scire voluerimus quantum argenti in eo auro sit, pone tantum auri puri in altera lance, quantum sufficit, ut lances sub aquis pares sint, æquatas in aere sustollito, & pondus, quod in aquis addideras, erit millionis pondus. Si scire velis, quantum auri fuerit in deauratione alicujus vasis. Pone vas in altera lance, & in altera tantum argenti purissimi, quantum ut æque librent in aere lances: mox in aquis mergas, & vas descendet, pone in altera lance tantum auri, quod sub aquis æquiponderet, extrahe, & pondus erit auri deaurationis: idemque de argento, ære, ferro, plumbo albo, nigrove facias. Sed si scire queris, utrum in numismatibus argento sit æs admixtum, vel si pecunia, ex superflua æris admixtione adulterata sit, pone numisma in altera lancium, & in altera tantundem argenti purissimi, & in aere æquilibrans sub aquis merge, descendet numisma: adijunge tantum æris, ut æquilibre sit, extrahe, & ad pondus erit mixtura. Nunc pondera metallorum apponemus quantum in aquis, & aere præponderent, ex quibus sine alio experimento poterimus miliones cognoscere. Ferrea pila, quæ in aere pendebat unde viginti uncias, in aquis quindecim: unde pila ejusdem magnitudinis aquæ tres uncias rependet, unde proportio ferri ex aere ad aquas est illa, quæ decem & novem ad quindecim. Pila plumbea ejusdem magnitudinis in aere pendet unam & triginta, in aquis viginti septem. Marmorea paulo minor magnitudine in aere septem, in aquis quinque. *Æs* cyprium in aere sexdecim, in aquis duodecim. Argentum in aere centum viginti quinque, in aquis centum & tredecim. *Æs* in aere sexaginta quinque karatos, & granum unum, in aquis, quinquaginta

guaginta karatos, & grana duo. Aurum *scuti* vulgo dicti in aëre sexaginta sex grana, in aquis sexaginta duo. Aurum *zechini* dicti in aere septem & decem karatis, in aqua karatis sexdecim. Aurum ducati Turcici in aere quatuor & triginta, in aquis duo & triginta. Aurum *scuti* vulgati gallici in aere septem & sexaginta, in aquis sexaginta. Aurum *scuti* vulgaris Vngarici veteris in aere septem & decem, in aquis sedecim. Aurum *scuti* Tartarorum in aere sexdecim, in aquis quatuordecim.

LIBER DECIMVS NONVS,

De pneumaticis experimentis sermonem
habet.

PROOEMIUM.

TRACTATUM de gravi, & levi sequuntur pneumatica experimenta: nam videntur & Mathematices, & aeris, & aquae rationes sequi, & Magus, qui humano usui utilia, & admiranda vestigare querit, his insistat. haec speculetur, & investiget, nulla in re major Naturae maiestas resfulget. Extant doctissimi Heronis Alexandrini praeclara monumenta de pneumaticis. Nos aliqua & nova addemus, ut ansam maiora excogitandi praebeamus.

CAPUT I.

Virum materiales statua aliquo artificio loqui possint.

EGI MUS aliquibus in urbibus, aeneum colossum extitisse, supra eximiae altitudinis stilobatum collocatum qui in maximis ventorum tempestatibus ex inferioribus partibus, quum maximum spiritum concepisset, ex ore in tubam delato, tubam personasse, aut alia instrumenta, quod facile fuisse credimus, quum simile quidpiam viderimus.

D d 5

mus.